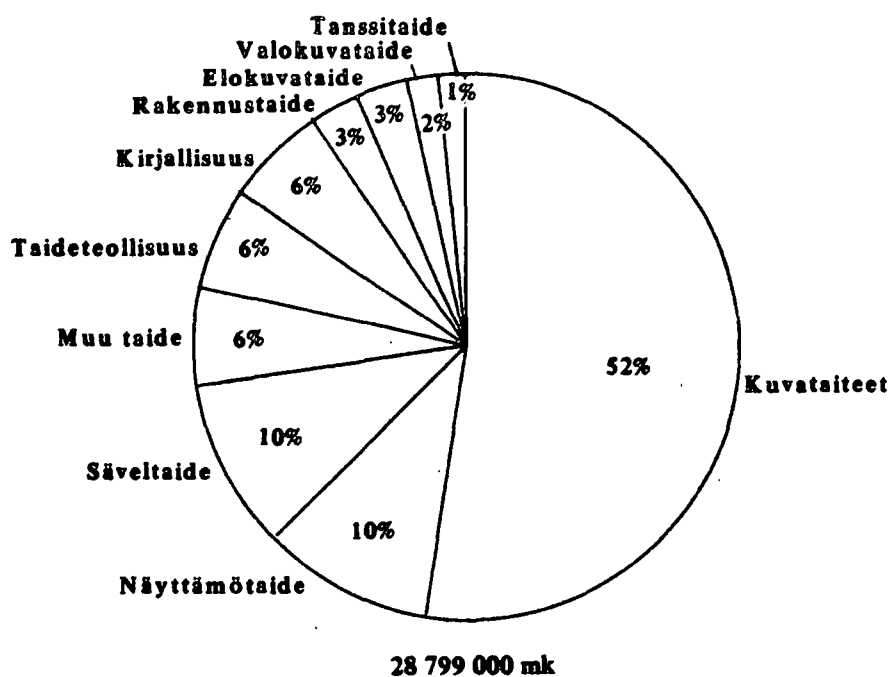

Eeva-Sisko Veikkola-Riitta Tolonen

ELINKEINOELÄMÄN TUKI TAITEILLE 1984

HELSINKI 1987

Tuen jakauma taiteenaloittain

Tilastokeskus
Statistikcentralen
Central Statistical Office of Finland

Eeva-Sisko Veikkola-Riitta Tolonen

**ELINKEINOELÄMÄN TUKI
TAITEILLE 1984**

Tilastokeskus
Statisticentralen
Central Statistical Office of Finland

© Tilastokeskus 1987

Tämän teoksen osittainenkin kopioiminen on kielletty tekijänoikeuslain (404/61, muut. 897/80) ja valokuvain (405/61, muut. 898/80) sekä Suomen valtion ja Kopiosto r.y.:n tekemän sopimuksen mukaisesti.

ISSN 0355-2071

ISBN 951-47-0130-5

Valtion painatuskeskus 1987

SISÄLLYSLUETTELO

SELVITYS ELINKEINOELÄMÄN TUESTA TAITEILLE 1984

Alkusanat	1
1. JOHDANTO	2
2. SELVITYKSEN TAVOITTEET	3
3. KÄSITTEET, MÄÄRITELMÄT JA LUOKITUKSET	3
Luokittelu- ja rajausongelmia	6
Muu kuin rahallinen tuki	8
4. AINEISTON KERUU	9
Otos ja kato	9
Lomake	10
Kyselyn kulku	10
Selvitysilmapiiri	11
5. TULOKSET	11
Tuen yleisyys	12
Tuen määrä	14
Tuen kohdentuminen	16
Toimialakohtaista tarkastelua	17
Taiteenaloittaista tarkastelua	23
Tukimuotojen tarkastelua	26
Tuen alueellista tarkastelua	29
6. LISÄOTOS	31
LIITE 1: Taulukko- ja kuvioluettelo	32
LIITE 2: Tietojenkeruulomake (1. sivu) täyttöohjeineen	33

Käytetyt symbolit:

- = ei mitään ilmoitettavaa
0 = suure pienempi kuin käytetty yksikkö

SELVITYS ELINKEINOELÄMÄN TUESTA TAITEILLE 1984

Alkusanat

Tässä raportissa esitetään keskeiset tulokset Tilastokeskuksen ja Taiteen keskustoimikunnan yhteistyönä syksyllä 1985 suoritetusta elinkeinoelämän tukea taiteille ja taidehankintoja selvittäneestä tutkimuksesta. Tutkimuksessa on kartoitettu 452 yritykselle osoitetun lomaketiedustelun pohjalta elinkeinoelämän taiteille eri tavoin kohdistamaa tukea vuonna 1984. Tulokset esitetään 337 yritykseltä saadun vastauksen perusteella tuen määrästä ja yleisyydestä sekä tukimuodoista taiteenaloittain ja toimialoittain.

Vuoden 1986 puolella tutkimusta laajennettiin lähettämällä kysely vielä joillekin otoksesta aiemmin puuttuneilla toimialoilla toimiville yrityksille. Lisäotosta koskeva yhteenveto esitetään raportin lopussa. Sen tulokset eivät sisälly raportissa esitettyihin tuloksiin.

Näinkin hyvän tutkimustuloksen tässä pioneeritutkimuksessa on mahdollistanut yritysten myönteinen suhtautuminen asiaan, mistä Tilastokeskus esittää erityiset kiitokset.

1. JOHDANTO

Selvitys elinkeinoelämän tuesta taiteille sekä taidehankinnoista 1984 kuuluu osana taiteen keskus-toimikunnan vuonna 1983 käynnistämään laajaan projektiin, jonka puitteissa tutkitaan taiteiden ja taiteilijoiden asemaa ja merkitystä Suomessa hyvin monien eri osoittimien kautta. Syksyllä 1984 Tilastokeskus osallistui ensimmäisen kerran tähän projektiin keräämällä taiteilijoiden palkkausta, ammattia ja toimialaa koskevia tietoja omista väestölaskenta-, palkkatilasto- ja yritysrekisteri-aineistoistaan.

Elinkeinoelämän tuesta taiteille ei ole aikaisemmin ollut tilastollisia tietoja saatavissa. Sektoria pidetään kuitenkin yhä merkittävämpänä taiteiden tuen kentässä, joten kesällä 1985 käynnistettiin Tilastokeskuksessa taiteen keskustoimikunnan aloitteesta ja sen pääasiallisella rahoituksella selvitys elinkeinoelämän tuen kartoittamiseksi.

Selvitys tehtiin syksyllä 1985 lomaketiedusteluna 452 yritykselle. Kysely lähetettiin suurimmille teollisuusyrityksille, kauppayrityksille, pankeille, vakuutusyhtiöille sekä muille luokittelemattomille yrityksille. Siihen saatiin käsittelykelpoinen vastaus 337 yritykseltä. Niistä 209 ilmoitti antaneensa tukea ja 128 vastasi, ettei ollut tukenut taiteita.

Selvitys suoritettiin Tilastokeskuksen koordinoititöimistössä. Suunnittelusta vastasivat tutkija Ritva Mitchell taiteen keskustoimikunnasta ja suunnittelija Eeva-Sisko Veikkola Tilastokeskuksesta, joista jälkimmäinen on johtanut myös tietojen keruuta, käsittelyä ja raportin laadintaa. Aktu-aari Riitta Tolonen on suorittanut aineiston keruun ja käsittelyn taiteen keskustoimikunnan rahoittamana ja laatinut myös raportin tekstin.

Vuoden 1986 puolella kysely lähetettiin vielä suurimmille mainos- sekä hotelli- ja ravintola-alan yrityksille. Tätä lisäotosta koskevat tulokset on esitetty sivulla 31. Ne eivät ole mukana muissa julkaisun tiedoissa.

2. SELVITYKSEN TAVOITTEET

Hankkeen tavoitteena oli selvittää elinkeinoelämän taiteille vuonna 1984 kohdistaman tuen määrää ja muotoja taiteenaloittain. Myöskin tuen alueellisen jakauman saantia päätettiin kokeilla, mikäli se ei vaarantaisi muiden tietojen saatavuutta. Yritykset luokiteltiin toimialansa mukaan 5 luokkaan.

3. KÄSITTEET, MÄÄRITELMÄT JA LUOKITUKSET

E l i n k e i n o e l ä m ä l l ä tarkoitetaan yksityisiä yrityksiä. Yritykset on luokiteltu toimialoittain 5 luokkaan:

- teollisuus (TOL(1) 3 ja 5)
- kauppa (TOL 6)
- rahoitustoiminta (TOL 81)
- vakuutustoiminta (TOL 82)
- muut (TOL 7...).

Tätä jakoa on käytetty tarkasteltaessa tuloksia toimialan mukaan.

Teollisuusyrityksiin on luettu paitsi varsinaiset teollisuuden tuotantolaitokset, myös rakennusyritykset. Muihin yrityksiin on sisällytetty etupäässä kuljetus- ja laivanvarustamoalan yrityksiä.

Taiteiden t u e k s i katsotaan paitsi perinteisessä mielessä tapahtuva taideteosten hankkiminen ja apurahojen antaminen, myös nykyään yleistymässä oleva erilaisten kulttuuriin liittyvien hankkeiden ja kulttuuritapahtumien tukeminen sekä taideteosten osto lahjaksi. Tukena pidetään myös yrityksen henkilö- tai asiakaskunnan kautta välillisesti taiteille kohdistuvia varoja. Tällaisia ovat mm. yrityksen kustantamat teatterissa ja konsertissa käynnit sekä taideharrastustoiminnan rahoittaminen.

Myös sellaiset tukitoimenpiteet, kuten näyttely-, kokoontumis- tai harjoitustilojen tarjoaminen, jotka eivät varsinaisesti ole rahallisesti määriteltävissä, pyydettiin mainitsemaan lomakkeella. Tämän tyyppisestä tuesta ei kuitenkaan laadittu yhteenve-

(1) Toimialaluokitus (TOL) 1979, Tilastokeskus, Käsikirjoja n:o 4, 1979 tai 1984

toa, koska ilmoitukset siitä tuntuivat olevan melko satunnaisia.

T a i t e e n a l a on luokiteltu Taiteen keskus-toimikunnan käyttämän luokituksen mukaan, jossa taiteenalat ovat:

- 01 Kuvataiteet
(sis. maalaustaiteen, kuvanveiston ja grafiikan)
- 02 Taideteollisuus
(muotoilu, sisustusarkkitehtuuri, tekstiilitaide ja taidekäsityö)
- 03 Säveltaide
(sis. myös oopperan ja operetin)
- 04 Näyttämötaide
(näytelmäteatteri)
- 05 Tanssitaide
(tanssiteatteri, baletti, moderni tanssi)
- 06 Rakennustaide
(sekä vanhojen arkkitehtonisesti arvokkaiden rakennusten säilyttäminen että uusi arkkitehtuuri)
- 07 Kirjallisuus
(pelkästään kirjallisuus, sillä lehtiala on sisällytetty luokkaan 10)
- 08 Elokuvataide
- 09 Valokuvataide
- 10 Muu taide
(jokin muu taiteiden piiriin luettava kohde, jota ei luontevasti voida sijoittaa mihinkään edellä luetelluista kohdista; esim. sirkus, museot, lehtiala, poikkitaiteelliset produktiot, useita taiteenaloja tukevat säätiöt).

T u k i m u o t o luokiteltiin kyselyvaiheessa 3 luokkaan: taidehankinnat, sponsorointi ja muun tyyppinen tuki, mutta tarkistusvaiheessa lisättiin säätiöille oma luokkansa.

A. Taidehankinnat

Taidehankinnoiksi katsotaan taideteosten hankkiminen yritykselle, yrityksen taidekokoelmien ylläpito ja näyttelytilojen hankkiminen sekä ylläpito, taiteen esittämiseen käytettävien tilojen tai välineiden (esim. soittimien) hankkiminen yrityksen omistukseen. Taidehankinnan kohde on aina fyysinen objekti, joten esim. musiikiesityksen hankkiminen yrityksen tilaisuuteen ei kuulu tähän luokkaan, vaan tilanteesta riippuen joko luokkaan B tai luokkaan C.

B. Sponsorointi

Sponsorointi käsittää apurahojen ja palkintojen antamisen, erilaisten kulttuuritapahtumien (konserttien, festivaalien, näyttelyiden jne.) tukemisen tai niiden järjestämisen, vakuutusten hankkimisen niille, taidejärjestöjen tukimaksut, taiteen esittämiseen käytettävien välineiden lahjoitukset sekä muut, joko tavara- tai rahalahjoitukset yksityisille taiteilijoille, yhdistyksille tai ryhmille, kouluille, muistomerkkikeräyshankkeille tms. Sponsoroinniksi luetaan myös tilojen tarjoaminen näyttelyitä, harjoituksia, kokoontumisia tms. varten. Sponsorointi voi kohdistua joko ammattitaiteilijoihin tai taideharrastustoimintaan. Sponsorointi on yleensä suoraa tukea.

C. Muun tyyppinen tuki

Muun tyyppinen tuki on usein välillistä. Se sisältää mm. kulttuuripalvelujen hankkimisen henkilökunnalle tai asiakkaille (teatteri-, konsertti- tms. liput), henkilökunnan taideharrastustoiminnan tukemisen (erilaiset harrastuskerhot tms.), henkilökuntakirjaston ylläpidon sekä taidelahjojen oston henkilö- ja asiakaskunnalle. Lahjoitukset taidetta tukeville säätiöille pyydettiin myös ilmoittamaan tässä kohdassa.

Yritysten osittain kustantamista kulttuuripalveluista on mukaan otettu vain yrityksen maksama osuus hinnasta.

D. Säätiöt

Tietojen tarkistusvaiheessa katsottiin aiheelliseksi erotella säätiöille annetut lahjoitukset luokasta C omaksi luokakseen D, koska ne poikkeavat luonteeltaan luokan muusta tuesta.

Vastausten käsittelyvaiheessa tarkistettiin rajaus- ta yritysten asiakkailleen tarjoamien teatteri-, konsertti- tms. käyntien osalta siten, että asiakassuhteen hoitoon liittyvät kulttuuripalvelut jätettiin luokkaan C, mutta jos yrityksen nimissä tuettiin tai järjestettiin tilaisuuksia vakinaista asiakaskuntaa laajemmalle yleisölle, kustannukset

siirrettiin luokkaan B. Tilaisuus katsottiin tällöin yritykselle yleisesti myönteistä julkisuutta tuovaksi ja nimeä tunnetuksi tekeväksi sponsorointitapahtumaksi.

Luokittelu- ja rajausongelmia

Selvityksen kuluessa ilmeni tapauksia, joissa tukimuodon määrittelyminen tai taiteiden piiriin kuuluvan tuen rajaaminen aiheuttivat pohdintaa. Lomakkeiden tarkistuksen yhteydessä painoa pantiin myös yrityksen omalle tulkinnalle tuen laadusta. Näin varsinkin silloin, jos yrityksestä oli jo puhelimitse otettu yhteyttä asian tiimoilta tai jos muutoin lomakkeen täytöstä voitiin päätellä yrityksen erityisesti pohtineen asiaa.

Taiteenalan määrittelyminen sujui useimmiten ongelmitta. Esimerkkejä vaikeimmista taiteenalan määrittelyistä:

- Kuvateosten hankkiminen on luokiteltu kirjallisuuden tueksi.
- Kaikki muistomerkkihankkeiden (patsas-) tuki on sijoitettu kuvataiteisiin (tukimuotona B), vaikka tukija on saattanut ilmoittaa kirjailijan patsashankkeen kirjallisuuden tukena tai säveltäjän patsashankkeen säveltaiteen tukena. Hankittavat muistomerkit itsessään ovat kuitenkin kuvataidetta. Juhlamitalit on myös luokiteltu kuvataiteisiin.

Tukimuodon luokittelu osoittautui hankalaksi seuraavanlaisissa tapauksissa:

- Kun yritys on ostanut lahjaksi tietyn, usein paikkakuntaan liittyvän taiteilijan teoksia (tauluja, kirjoja, äänilevyjä tms.), voitaisiin sitä pitää sekä kyseisen taiteilijan tukemisena (B) että taidelahjan ostamisena (C). Tällaiset tapaukset on ratkaistu kukin erikseen asiaan vaikuttavat tekijät huomioon ottaen ja tulkiten mm. ilmoituksen sanamuodosta, mitä seikkoja tukija on painottanut hankintaa suorittaessaan.
- Yritysten eläkeläisille tarjoamat elokuvaesitykset on laitettu luokkaan B.
- Kun yritys on kohdassa A ilmoittanut esim. "hankittu pelimannimusiikkia/ teatterinäytöksiä yrityksen tilaisuuksiin", on nämä hankinnat siirretty kohtaan B. Tavallaanhan tällaiset abstaraktitkin asiat voitaisiin ilmoittajan tapaan katsoa hankinnoiksi yrityksen kannalta,

mutta tukimuodon luokittelusta tehdyn periaatepäätöksen mukaan A-kohtaan kyväsytävien taidehankintojen tulee olla fyysisiä objekteja.

- Yritysten henkilökuntakirjastojen hankinnat voitaisiin puolestaan edellä mainitun perusteella sisällyttää yrityksen taidehankintojen luokkaan (fyysisiä objekteja), mutta tässä kohdin hankinnat on rinnastettu henkilöstölle tarjottuihin kulttuuripalveluihin ja tuki sijoitettu luokkaan C.
- Piirustus- tms. taideharrastuskilpailujen järjestäminen tai niiden kustannuksiin osallistuminen on sijoitettu B-kohtaan, vaikkakin yritykset itse joissakin tapauksissa ovat ilmoittaneet sen C-kohdassa tulkiten asian ilmeisesti asiakaskunnalle suunnatuksi kulttuuripalveluksi. Koska tällaisiin kilpailuihin osallistujien joukko ei liene kuitenkaan rajattu pelkästään asiakkaisiin, on tuen katsottu olevan sponsorointia.

Ilmoitettuja tuen kohteita taiteiden piiriin tai sen ulkopuolelle rajattaessa päädyttiin ongelmallisissa tapauksissa seuraaviin ratkaisuihin:

- Rakennushankkeissa arkkitehdin panosta arvioitaessa ongelmana on ollut se, mikä osuus palkasta kuuluu "rakennustaiteen tukemiseen". Arviointi koettiin tässä yhteydessä mahdottomaksi, eikä tällaisia erinä siten ole otettu mukaan. Taiteen esittämiseen tarkoitettujen tilojen rakennuskustannukset sen sijaan on otettu kokonaisuudessaan mukaan sille taiteentalalle, jota tilat valmistuttuaan palvelevat.
- Korulahjojen osto on taideteollisuuden tukea.
- Kuvataide-, musiikki- tms. koulujen avustukset (joko tavara- tai raha-lahjoitukset) on luokiteltu sponsoroinniksi omille taiteentaloilleen.
- Iskelmälaulajien esiintymispalkkiot ovat säveltaiteen tukea. Tukimuotona on B, jos kyse julkisessa tilaisuudessa esiintymisestä ja C, jos esiintyminen on tapahtunut henkilökuntajuhlissa.
- Museoiden avustukset on sijoitettu taiteentalalle "Muu", ellei kyseessä ole olennaisesti tiettyyn taiteenalaan liittyvä museo.
- Yrityksen hankkiessa sisustukseen ns. design-huonekaluja ollaan varsin vaikeassa rajaustilanteessa. Siltä kannalta katsoen, että kyseiset huonekalut jouduttaisiin kuitenkin hankkimaan, hankinta ei ole taiteen tukea. Tueksi voitaisiin kuitenkin katsoa se, että yritys nimenomaan haluaa tunnetun taiteilijan "kädenjäljen" näkyvän toimitiloissaan ja on valmis maksamaan

siitä enemmän. -Olisiko sitten tueksi laskettava tämä oletettu ylimääräinen osuus tuotteen hinnasta vai koko hinta? Tällä kertaa päädyttiin tällaiset tapaukset rajaamaan kokonaan kyselyn ulkopuolelle, mutta yhtä perusteltua olisi ollut sisällyttää ne mukaan.

- Muotinäytösten järjestäminen rajattiin kyselyn ulkopuolelle.

H a r r a s t u s toimintojen tuki voitaisiin joidenkin kriteerien mukaan karsia pois varsinaisesta taiteen tuesta. Tässä selvityksessä se on kuitenkin sisällytetty mukaan, mikäli kyse on taideaineiden harrastuksesta. Harrastustoimintojen tukeminen on sijoitettu kyseiselle taiteenalalle tukimuodon luokkaan C jos kyse on yrityksen omasta henkilökunnasta ja luokkaan B ulkopuolisten harrastajien kyseessä ollessa.

Selvityksessä mukana olevaa harrastustoimintojen tukea on mm.

- henkilökunnan harrastuskerhojen tuki
- poliisisoittokunnan, kirkkokuoron tms. tuki
- kotiteollisuusaseman avustaminen
- taideharrastuskilpailujen järjestäminen
- taidekoulujen tukeminen.

Muu kuin rahallinen tuki

Lomakkeella pyydettiin mainitsemaan myös sellainen tuki, jota ei voida ilmoittaa markkamääräisesti. Tällä lailla ilmoitettuja tukemistapoja olivat mm.

- yrityksen palveluksessa olevat taiteilijat voivat työaikanaan tehdä myös omia töitään tai käyttää yrityksen tiloja työskentelyyn työajan ulkopuolella
- näyttelytilojen tarjoaminen taiteilijoille
- harjoitus-, kokoontumis- tai esiintymistilojen antaminen erilaisten ryhmien käyttöön (näytelmäkerhoille, orkestereille, kuoroille tms.)
- eräs yritys ilmoitti tueksi "myönteisen ilmapiirin luomisen henkilöstön taideharrastustoimintoja varten", kun varsinaista rahallista tukea ei pystytä antamaan.

Tästä tuesta ei ole laadittu yhteenvetoa, koska näytti siltä, että kaikki yritykset eivät maininneet tällaista tukeaan.

4.
AINEISTON KERUU

Otos ja kato

Kyselyn otoskehikkona oli julkaisu "Suomen 3000 suurinta yritystä". Kohdejoukoksi poimittiin vuoden 1983 liikevaihdoltaan suurimmat yritykset eri toimialoilta seuraavasti: teollisuusyrityksiä 150 kpl, kauppayrityksiä 100 kpl, pankkeja 108 kpl, vakuutusyhtiöitä 25 kpl ja muita yrityksiä 39 kpl. Mukaan valittiin lisäksi joitakin pienempiä toimialueensa puolesta taiteisiin liittyviä yrityksiä tai muutoin maineensa perusteella sellaisia, joiden voitiin ajatella tukevan taiteita. Otoksen koko oli alkuaan 452 yritystä, josta kuitenkin otosvirheiksi osoittautui 3 lopettanutta yritystä ja 6 epäitseenäistä yritystä, jotka eivät itse päättäneet taidehankinnoistaan. Lopulliseksi otoksen kooksi tuli siten 443 yritystä (= toiminimeä).

Kyselyn nettokato oli 106 yritystä. Niistä 97 oli vastaamatta jättäneitä ja 9 puutteellisen vastauksen antaneita. Puutteellisen vastauksen antaneet ilmoittivat vain joko tuen kokonaissumman tai pelkästään tukea olleen, mutta eri syistä johtuen eivät pystyneet antamaan yksityiskohtaisempia tietoja.

Kyselyn vastausprosentti oli 76%.

Asetelma 1. Otos ja kato toimialoittain

Toimiala

Teollisuus	171	134	37	78
Kauppa	103	77	26	75
Pankit	107	81	26	76
Vakuutusyhtiöt	25	17	8	68
Muut yritykset	37	28	9	76
YHTEENSÄ	443	337	106	76

Lomake

Jokaiselle taiteenalalle varattiin tietojenkeruulomakkeella oma sivunsa. Kullekin niistä merkittiin valmiiksi tukimuodot ja jokaisen tukimuodon kohdalle varattiin tyhjää tilaa tuen tarkemman kohdentumisen merkitsemistä varten. Siinä pyydettiin mainitsemaan esim. hankinnan, tuen saajan tai tuetun tilaisuuden nimi.

Myöskin tuen alueellinen jakauma pyydettiin esittämään mahdollisuuksien mukaan kullekin sivulle merkityissä lääni-sarakkeissa. Lääni määräytyy tuen antajan sijaintipaikan mukaan.

Lomakkeella oli varattu mahdollisuus antaa tiedot erikseen päätoimipaikan ja sivutoimipaikkojen osalta, koska näin ajateltiin turvattavan monitoimipaikkaisten yritysten kohdalla ainakin päätoimipaikan tietojen saanti.

Tietojenkeruulomake täyttöohjeineen on liitteenä.

Kyselyn kulku

Selvitys aloitettiin ottamalla puhelinkontakteja suurimpiin pankkeihin ja vakuutusyhtiöihin, joiden tiedettiin harjoittavan taiteen tukemista. Puhelimitse pyrittiin saamaan alustava kuva tietojen saatavuudesta ja selvittämään mm. missä muodossa halutut tiedot yrityksissä ovat ja mitkä tahot yrityksissä asiasta tietävät.

Alustavissa yhteydenotoissa kävi ilmi, että taiteen tukea koskevat tiedot eivät juurikaan olleet keskitetysti saatavissa halutussa muodossa, vaan ne täytyi erikseen koota kyselyä varten. Vastaajien taholta toivottiin tietojen keräämistä lomakkeella, jonka ohessa olisi mahdollisimman tarkka selostus siitä, mitä taiteen tueksi katsotaan ja miten se halutaan luokiteltavan.

Lomake lähetettiin aluksi yrityksille, joihin jo puhelimitse oli oltu yhteydessä. Niitä pidettiin samalla lomakkeen testausryhmänä. Testausryhmän vastausten perusteella lomaketta ei katsottu olevan syytä muuttaa ja varsinainen tiedustelu postitettiin lokakuun alussa 1985. Marraskuun puolivälissä postitettiin vielä uusintakysely vastaamatta jättäneille.

Lomakkeiden tarkistuksen yhteydessä yritysten ilmoittamia eriä saatettiin siirtää kohdasta toiseen, mikäli esim. sanallinen selvitys tuen kohteesta antoi siihen aihetta. Tarkistuksen yhteydessä yrityksiltä tiedusteltiin myös vielä joitakin täsmennyksiä puhelimitse.

Selvitysilmapiiri

Huomioon ottaen asian ensikertaisuus ja käsitteiden hahmottumattomuus sekä tietojen hajanaisuus vastaajapuolella, tapahtui tietojen keruu erittäin sujuvasti. Yritykset suhtautuivat selvitykseen myönteisesti, toiset jopa innostuneesti ja selvityksen tekijöitä ilahduttaneella viitseliäisyydellä.

Kyselyyn liittyen saatiin 77 vastaajalta puhelinsoittoja. Niissä tiedusteltiin tarkennuksia lomakkeen täyttöö varten, pyydettiin lisäaikaa tietojen antamiselle tai ilmoitettiin vastauksena, että yritys ei ole tukenut taiteita.

5. TULOKSET

Tuloksia tarkasteltaessa tulee muistaa, että vastaamatta jättäneiden joukossa on muutamia yrityksiä, joiden tiedetään harjoittavan mittavaakin taiteen tukea, joka näin ollen jää tutkimustuloksista pois.

Käsittelykelpoisen vastauksen antaneista 337 yrityksestä 209 ilmoitti tukea ja 128 ilmoitti, ettei ollut tukenut taiteita vuonna 1984. Lisäksi 9 yritystä ilmoitti vain joko tuen kokonaissumman tai että tukea on ollut, kykenemättä antamaan siitä tarkempia tietoja. Näitä puutteellisia vastauksia ei ole voitu käyttää tuloksia analysoitaessa, mistä syystä ne on rinnastettu vastaamatta jättäneisiin.

Tuen yleisyys

Asetelma 2. Vastanneet, tukea harjoittaneet ja harjoittamattomat yritykset toimialoittain

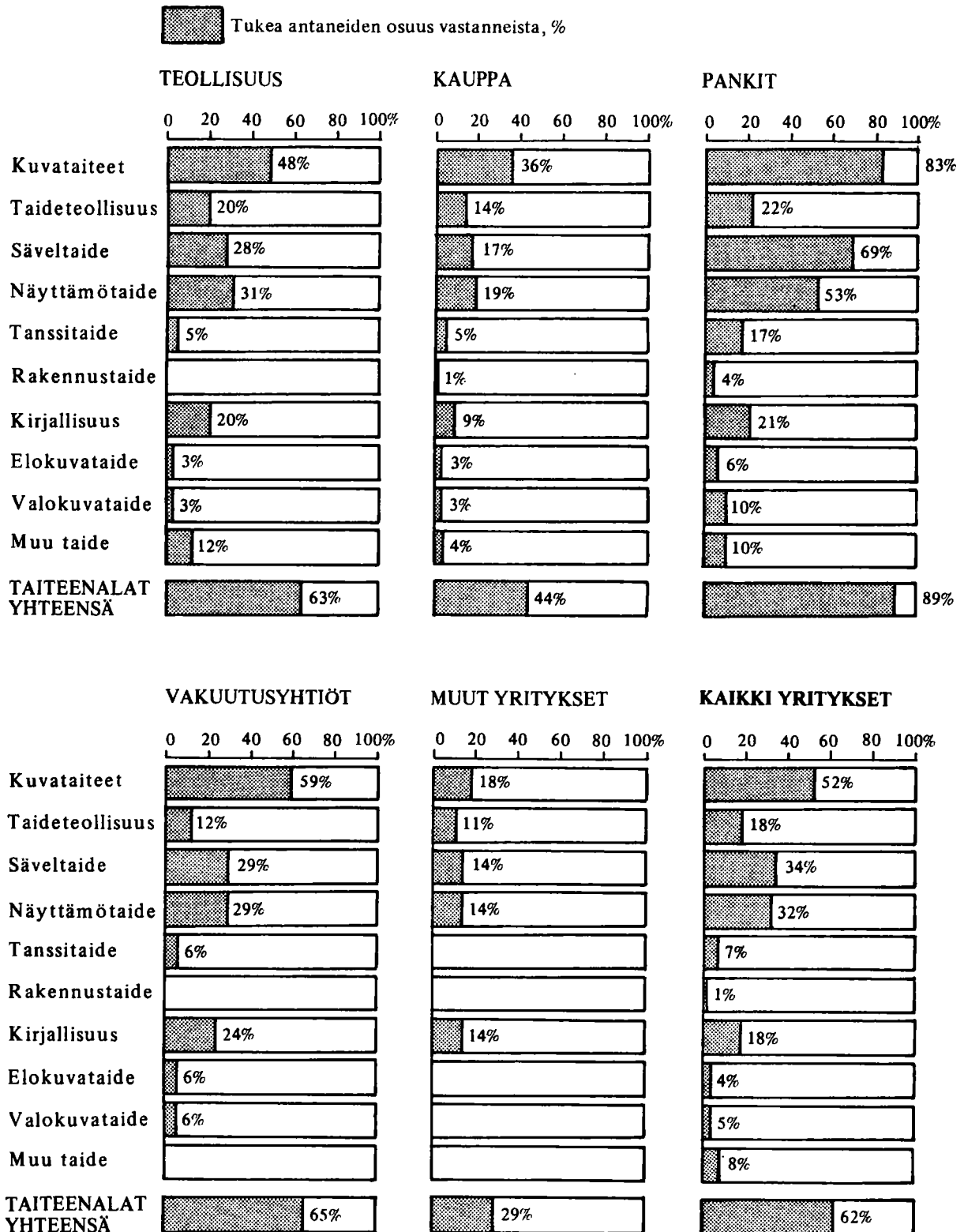
Toimiala	Vastanneet yhteensä	Tukea antaneet	Tukea antamattomat	Tukea antaneiden osuus vastanneista, %
Teollisuus	134	84	50	63
Kauppa	77	34	43	44
Pankit	81	72	9	89
Vakuutusyhtiöt	17	11	6	65
Muut yritykset	28	8	20	29
YHTEENSÄ	337	209	128	62

Vastaneista yrityksistä 62% oli vuonna 1984 tukenut taiteita jollakin tapaa. Yleisintä taiteen tukeminen oli pankkialalla, jolla 89% vastaajista tuki taiteita. Myös vakuutuslalla (65%) ja teollisuudessa (63%) yli puolet yrityksistä harjoitti taiteen tukemista.

Eri taiteenalojen tukemisen yleisyyttä toimialoittain tarkasteltaessa voidaan havaita pankkien tukeen yleisimmin useimpia taiteenaloja. Vastanneista pankeista 83% oli tukenut kuvataiteita ja yli puolet myöskin säveltaidetta ja näyttämötaidetta. Kuvataiteita oli tukenut yli puolet myös vakuutusyhtiöistä - ja teollisuusyrityksistä melkein puolet. Kuviossa 1 seuraavalla sivulla on esitetty eri taiteenalojen tukemisen yleisyys toimialoittain.

Mikäli tarkastellaan vain tukea antaneiden yritysten joukkoa, on 83% niistä tukenut kuvataiteita ja hieman yli puolet säveltaiteita ja näyttämötaiteita. Lähes jokainen tukea antanut pankki ja vakuutusyhtiö on tukenut kuvataiteita.

KUVIO 1. Tuen yleisyys eri toimialoilla taiteenaloittain

Tuen määrä

Kaikkien kyselyyn vastanneiden yritysten antaman tuen kokonaismäärä oli 33 799 000 mk. Siitä 5 000 000 mk ei pystytä jakamaan taiteenaloittain tai tukimuodoittain, koska vain yhteissumma on ilmoitettu. Kyseinen 5 milj. mk ei ole jäljempänä esitetyissä tiedoissa mukana, vaan kokonaissummana kaikissa taulukoissa on yhtenäisyyden vuoksi käytetty taiteenaloittain ja tukimuodoittain eriteltyä lukua 28 799 000 mk.

Asetelma 3. Tuen määrä ja jakauma sekä vastanneiden ja tukea antaneiden jakauma toimialoittain

Toimiala	Tuen määrä ja jakauma		Vastanneiden jakauma	Tukea antaneiden jakauma
	1 000 mk	%	%	%
Teollisuus	12 996	45	40	40
Kauppa	4 751	16	23	16
Pankit	7 622	26	24	34
Vakuutusyhtiöt	3 061	11	5	8
Muut yritykset	369	1	8	4
YHTEENSÄ	28 799	100	100	100

Ilmoitetusta 28 799 000 mk tuesta lähes puolet (12 966 000 mk) tuli teollisuusyrityksiltä (tarkastelussa 134 kpl). Noin neljännes koko tuesta (7 622 000 mk) tuli pankeilta (81 kpl). Kauppayritysten (76 kpl) antaman tuen määrä oli 4 751 000 mk ja vakuutusyhtiöiden (17 kpl) 3 061 000 mk.

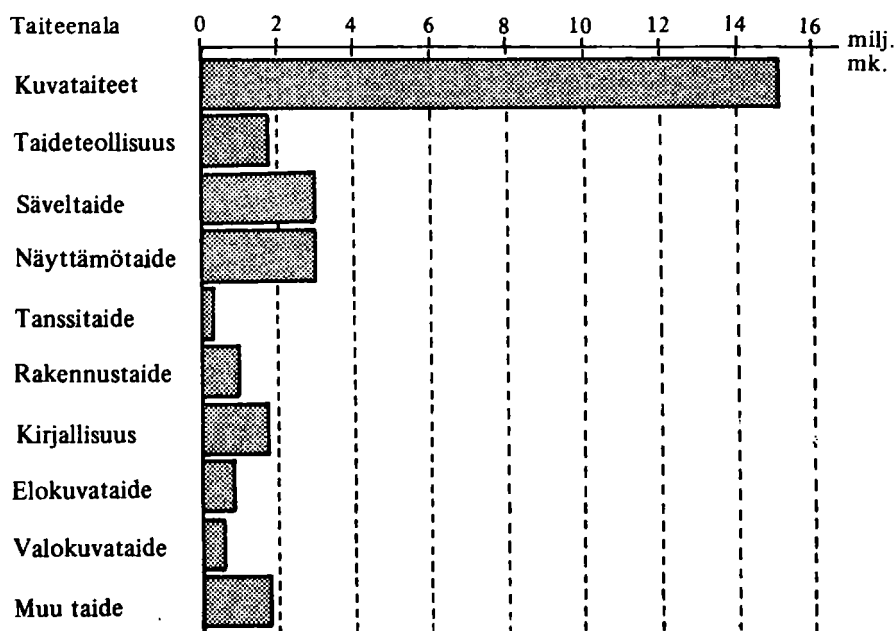
Taulukossa 1 seuraavalla sivulla esitetään tuen määrä taiteenaloittain ja toimialoittain.

TAULUKKO 1. Eri toimialojen antaman tuen määrä ja jakauma taiteenaloittain

Taiteenala	Teolli- suus	Kauppa	Pankit	Vakuutus- yhtiöt	Muut yritykset	KAIKKI TOIMIALAT
1 000 mk						
Kuvataiteet	7 113	2 304	4 453	993	249	15 111
Taideteollisuus	752	450	247	240	45	1 733
Säveltaide	580	169	1 605	583	21	2 958
Näyttämötaide	1 476	513	569	393	16	2 968
Tanssitaide	119	6	136	10	-	271
Rakennustaide	-	927	21	-	-	948
Kirjallisuus	1 094	132	175	288	38	1 727
Elokuvataide	41	172	24	550	-	786
Valokuvataide	222	57	262	5	-	547
Muu taide	1 600	20	131	-	-	1 751
YHTEENSÄ	12 996	4 751	7 622	3 061	369	28 799
%						
Kuvataiteet	55	49	58	32	67	52
Taideteollisuus	6	9	3	8	12	6
Säveltaide	4	4	21	19	6	10
Näyttämötaide	11	11	8	13	4	10
Tanssitaide	1	0	2	0	-	1
Rakennustaide	-	20	0	-	-	3
Kirjallisuus	8	3	2	9	10	6
Elokuvataide	0	4	0	18	-	3
Valokuvataide	2	1	4	0	-	2
Muu taide	12	0	2	-	-	6
YHTEENSÄ	100	100	100	100	100	100
Vastanneiden lkm.	134	77	81	17	28	337
Tukea antaneiden lkm.	84	34	72	11	8	209

Tuen kohdentuminen

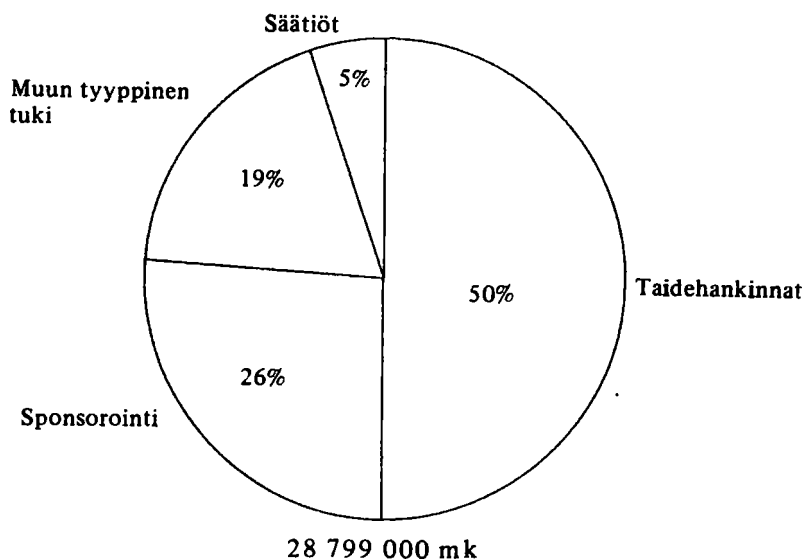
KUVIO 2. Elinkeinoelämän tuki taiteille taiteenaloittain

Kuvataiteet sai yli puolet (15 111 000 mk) tutkimuksessa ilmoitetusta taiteen tuesta. Seuraavaksi suurimmat tuen saajat olivat näyttämötaide (2 968 000 mk) ja säveltaide (2 958 000 mk), jotka saivat kumpikin reilun kymmenyksen koko tuesta.

Kuvataiteet oli myös yleisimmin tuettu taiteenala (ks. kuvio 1, s. 13). Puolet vastanneista yrityksistä oli tukenut kuvataiteita. Kolmannekselta tukea saivat sekä säveltaide että näyttämötaide. Viidesosa yrityksistä tuki taideteollisuutta ja kirjallisuutta. Rakennustaiteille oli tukea annettu harvoin, mutta tähän saattaa vaikuttaa se, että rakentamisesta on vaikea eritellä taiteeksi katsottavaa osuutta.

KUVIO 3. Elinkeinoelämän tuki taiteille tukimuodoittain

Puolet kaikesta tuesta oli taidehankintoja. Niihin käytetystä 14,5 milj. mk summasta 11,3 milj. mk (78%) oli kuvataiteen hankintoja. Muiden taiteenalojen hankinnat jäivät selvästi alle 10% hankintojen kokonaissummasta.

Neljännes tuesta oli sponsorointia (7,5 milj. mk). Eniten sponsoroidut taiteenalat olivat kuvataide (2,4 milj.mak) ja säveltaide (2,2 milj.mak).

Muun tyyppistä tukea yritykset antoivat yhteensä 5,3 milj. mk, mistä näyttämötaiteen osalle tuli 2,4 milj. mk, kuvataiteen osalle 1,3 milj. mk sekä taideteollisuudelle ja kirjallisuudelle kummallekin 0,6 milj. mk. Näyttämötaiteen "muun tyyppinen tuki" koostuu pääasiassa yritysten henkilö- ja asiakaskunnalle kustannetuista teatterikäynneistä. Kuvataiteen, taideteollisuuden ja kirjallisuuden teoksia taas oli ostettu taidelahjoiksi.

Toimialakohtaista tarkastelua

Yritystä kohden laskettu keskimääräinen tuki oli ylivoimaisesti suurin vakuutusyhtiöillä: 180 000 mk. Melkein puoleen tästä jäivät sekä teollisuusyritykset (97 000 mk) että pankit (94 000 mk).

Asetelmaan 4 on laskettu tuki keskimäärin yritystä kohti kaikkien vastaajien sekä tukea harjoittaneiden vastaajien osalta.

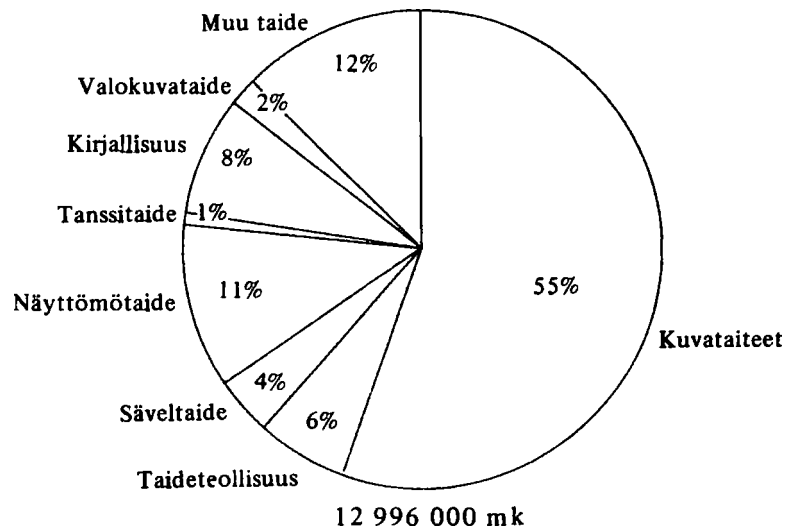
Asetelma 4. Yritystä kohden laskettu keskimääräinen tuki toimialoittain

Toimiala	Tuki yritystä kohden: kaikki vastanneet, 1 000 mk	Tuki yritystä kohden: tukea antaneet, 1 000 mk
Teollisuus	97	155
Kauppa	63	140
Pankit	94	106
Vakuutusyhtiöt	180	278
Muut yritykset	13	46
YHTEENSÄ	86	138
	(337 kpl)	(209 kpl)

Pankit, jotka tukivat taiteita ahkerimmin (89%), eivät kuitenkaan tuen määrässä tukijaa kohden (106 000 mk) yltäneet läheskään samaan kuin vakuutusyhtiöt (278 000 mk) tai teollisuusyritykset (155 000 mk). Kauppayrityksistä vain vajaa puolet (46% vastanneista) tuki taiteita, mutta ne jotka tukivat, tukivat niin runsaasti, että tukea harjoittanutta kohti lasketussa vertailussa ne sijoittuvat (140 000 mk) ennen pankkeja.

Teollisuus

KUVIO 4. Teollisuusyritysten tuki taiteenaloittain

Teollisuusyritykset olivat antaneet lähes puolet tuesta. Kyselyyn vastanneista (134 kpl) teollisuusyrityksistä 63% oli harjoittanut taiteiden tukemista. Noin puolet teollisuusyrityksistä oli tukenut kuvataiteita ja noin kolmannes näyttämötaiteita ja säveltaiteita.

Teollisuusyritysten 13 milj. mk tuesta yli puolet (7 113 000 mk) kohdistui kuvataiteisiin, josta 5 044 000 mk (71%) taidehankintoihin ja 1 647 000 mk (23%) sponsorointiin. Kolmannes teollisuusyrityksistä oli suorittanut kuvataiteen taidehankintoja.

Hieman yli 10% teollisuusyritysten antamasta tuesta saivat sekä näyttämötaide (1 476 000 mk) että muu taide (1 600 000 mk). Näyttämötaiteen tuki koostui lähes kokonaan "muun tyyppisestä tuesta" (tukimuodon kohta C) eli henkilö- tai asiakaskunnalle

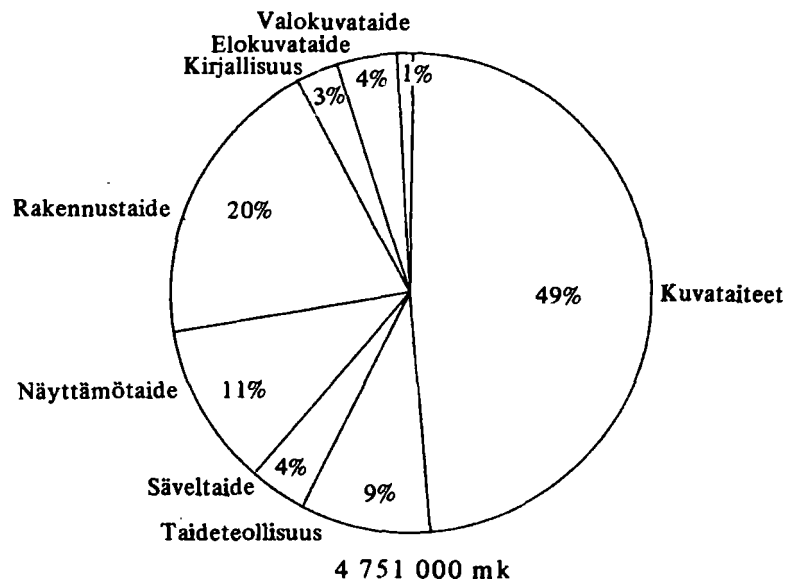
tarjotuista teatterikäynneistä. Taiteenalan "Muu" tuesta runsaat 40% oli säätiöille annettua tukea, runsaat 30% taidehankintoja (pääosin museoiden ylläpitokustannuksia) ja runsaat 20% sponsorointia (taidetapahtumia, Institutum Romanum, Ateena-Instituutti yms.).

Kirjallisuudelle teollisuusyritykset antoivat tukea 1 094 000 mk, mistä 41% (451 000 mk) meni kirjallisuutta tukeville säätiöille ja 39% (427 000 mk) oli muun tyyppistä tukea (etupäässä kirjalahjoja tai henkilökuntakirjastojen ostoja). Taideteollisuuden tuesta (752 000 mk) 56% oli muun tyyppistä tukea (etupäässä lahjaostoja) ja 52% taidehankintoja. Säveltaiteen saamasta 580 000 mk:sta 64% oli sponsorointia.

Tanssi-, rakennus-, elokuva- ja valokuvataide olivat teollisuusyritysten heikoimmin tukemat taiteenalat.

Kauppa

KUVIO 5. Kaupparyitysten tuki taiteenaloittain

Kauppa-alan yrityksistä (76 kpl) vajaa puolet (44%) tuki taiteita. Runsas kolmannes (37%) tuki kuvataiteita ja noin viidennes näyttämötaiteita (20%) ja säveltaiteita (17%).

Kaupparyitysten antamasta runsaan 4,7 milj. mk:n tuesta puolet meni kuvataiteille (2 304 000 mk). Viidennes tuesta kohdistui vuonna 1984 rakennustaiteisiin (927 000 mk), mihin vaikutti eräs yksittäinen mittava rakennushanke. Noin kymmenyksen tuesta

saivat näyttämötaide (513 000 mk) ja taideteollisuus (450 000 mk).

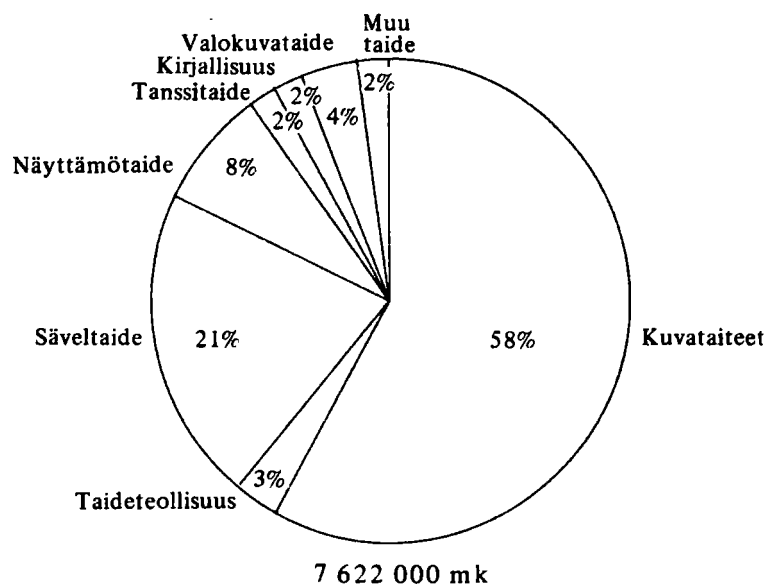
Kaupan yritysten tuesta kuvataiteelle 88% (2 033 000 mk) käytettiin taidehankintoihin. Loput (10%) oli muun tyyppistä tukea, pääasiassa kuvataiteen ostoa lahjoiksi. Vajaa neljännes kauppa-alan yrityksistä oli suorittanut kuvataiteen hankintoja.

Näyttämötaiteen tuki oli lähes pelkästään (96%) muun tyyppiseksi tueksi luokiteltuja henkilö- tai asiakaskunnan teatterikäyntejä. Taideteollisuuden tuesta 67% (300 000 mk) oli sponsorointia ja 22% (100 000 mk) taidelahjojen ostoa (= muun tyyppinen tuki). Huolimatta suhteellisen monista tukijoista säveltaiteen tuki oli vain 169 000 mk.

Vähiten kauppayrityksiltä tukea saivat tanssi-, valokuva- ja muu taide.

Pankit

KUVIO 6. Pankkien tuki taiteenaloittain

Noin 9 kymmenestä pankista oli antanut tukea taiteille. Kuvataiteita oli tukenut 83%, säveltaiteita 69% ja näyttämötaiteita 53% pankeista. Melkein jokainen (93%) tukea harjoittanut pankki oli tukenut kuvataiteita. Yleensäkin pankit olivat useilla taiteenaloilla aktiivisimpia tukijoita (taulukko 2).

Tutkimukseen vastanneet pankit (81 kpl, joista 72 tukea antaneita) olivat käyttäneet taiteen tukemiseen 7,6 milj. mk. Kuvataiteiden osalle siitä lohkesi 4 453 000 mk (58%) säveltaiteen saadessa 1 605 000 mk (21%). Muiden taiteenalojen osuus tuesta jäi alle 10 %, näyttämötaiteiden ollessa kolmanneksi suurin 569 000 mk (8%).

Pankkien tuesta kuvataiteelle 71% (3 155 000 mk) kohdistui taidehankintoihin. Kuvataidehankintoja oli suorittanut 7 kymmenestä pankista, hankintojen arvon ollessa keskimäärin 55 000 mk. Sponsorointiin käytettiin 15% (684 000 mk) pankkien kuvataiteen tuesta ja muun tyyppiseen tukeen 13% (564 000 mk). Kuvataiteiden sponsorointia harjoitti vajaa kolmannes pankeista.

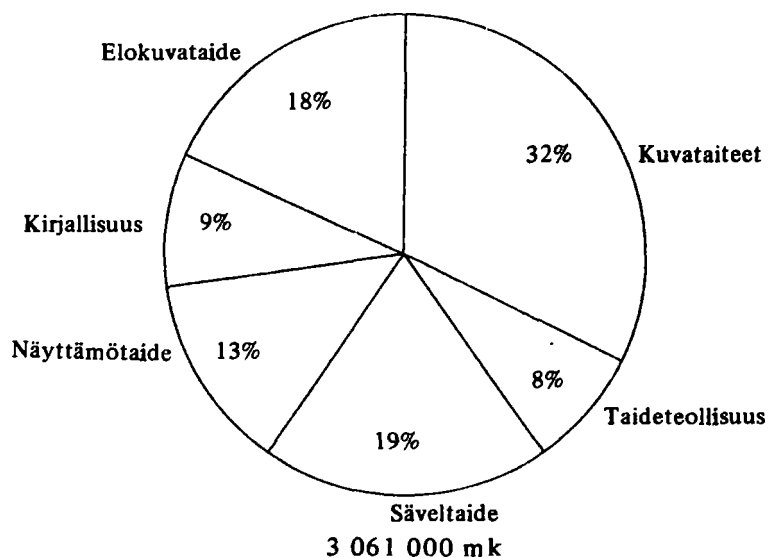
Pankkeja voidaan pitää säveltaiteen suurena tukijana - ja nimenomaan suurena sponsorijana. Pankkien säveltaiteelle osoittamasta 1 605 000 mk:n tuesta peräti 1 264 000 mk (79%) oli sponsorointia. Pankeista oli 64% antanut sponsorointitukea säveltaiteille.

Pankkien tuki näyttämötaiteille jakaantuu puoliksi sponsorointiin (279 000 mk) ja muun tyyppiseen tukeen (290 000 mk).

Vastausten mukaan rakennustaide ja elokuvataide ovat pankkien vähiten ja harvimminkin tukemia taiteenaloja.

Vakuutusyhtiöt

KUVIO 7. Vakuutusyhtiöiden tuki taiteenaloittain

Vakuutusyhtiöt ovat tutkimuksen toimialaluokista lukumääräisesti pienin. Tiedusteluun vastanneiden vakuutusyhtiöiden (17 kpl) tuki 3,1 milj. mk jakautuu vain 11 yrityksen osalle.

Muista toimialoista poiketen kuvataiteet sai vakuutusyhtiöiden kokonaistuesta vain kolmanneksen (993 000 mk). Kuvataiteet oli kuitenkin yleisimmin tuettu taiteenala, sillä 59% kaikista vakuutusyhtiöistä, ja 91% tukea harjoittaneista, oli antanut tukea kuvataiteille. Myös vakuutusyhtiöiden tuki kuvataiteille koostui lähes pelkästään taidehankinnoista (94%). Kuvataiteen taidehankintoja oli suorittanut 6 kymmenestä vakuutusyhtiöstä.

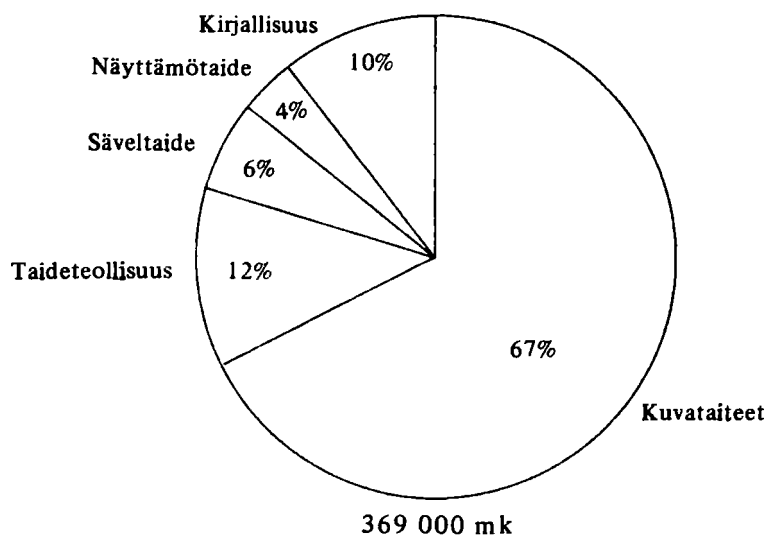
Säveltaide sai viidenneksen (583 000 mk) vakuutusyhtiöiden antamasta tuesta ja lähes samaan ylsi elokuvataide. Säveltaiteen tuesta 81% osoitettiin sponsorointiin.

Kuvataiteiden ohella vakuutusyhtiöiden yleisimmin tukemia taiteenaloja olivat säveltaide ja näyttämötaide, joita lähes kolmannes kaikista ja lähes puolet tukea harjoittaneista vakuutusyhtiöistä oli tukenut.

Rakennustaiteelle ja taiteenalalle "muu" eivät kyselyyn vastanneet vakuutusyhtiöt olleet antaneet lainkaan tukea.

Muut yritykset

KUVIO 8. Muiden yritysten tuki taiteenaloittain

Muilta yrityksiltä saatiin 28 vastausta. Niistä 8 sisälsi tukea, jonka yhteismäärä oli 369 000 mk. Kuvataiteet sai lähes 70% tästäkin summasta. Taide-teollisuus ja kirjallisuus saivat kumpikin noin 10%. Kuvataiteen tuesta lähes 90% oli taidehankin-toja ja 10% muun tyyppistä tukea.

Taiteenaloittaista tarkastelua

Eri taiteenalojen saaman tuen jakaumaa antajan toimialan mukaan tarkasteltaessa näyttäisi milteipä siltä, että jokaisella taiteenalalla on "nimikkotukijansa"; yksi toimiala, joka antaa valtaosan tuesta (suunnilleen tai yli puolet). Teollisuusyritykset ovat antaneet puolet tai enemmän seuraavien taiteenalojen tuesta: kuvataiteet (47%), näyttämötaiteet (50%), kirjallisuus (63%) ja muut taiteet (91%). Pankit puolestaan ovat antaneet puolet säveltaiteen (54%), tanssitaiteen (50%) ja valokuvataiteen (48%) tuesta. Tuen yleisyys eri toimialoilla ja tuen suuruus eivät välttämättä vastaa toisiaan.

TAULUKKO 2. Eri taiteenalojen saaman tuen jakauma toimialoittain

Taiteenala	Tuki yhteensä		Josta:				
	1 000 mk	%	Teolli- suus	Kauppa	Pankit	Vakuutus- yhtiöt	Muut yritykset
			%				
Kuvataiteet	15 111	100	47	15	29	7	2
Taideteollisuus	1 733	100	43	26	14	14	3
Säveltaide	2 958	100	20	6	54	20	0
Näyttämötaide	2 968	100	50	17	19	13	1
Tanssitaide	271	100	44	2	50	4	-
Rakennustaide	948	100	-	98	2	-	-
Kirjallisuus	1 727	100	63	8	10	17	2
Elokuvataide	786	100	5	22	3	70	-
Valokuvataide	547	100	41	10	48	1	-
Muu taide	1 751	100	91	1	7	-	-
YHTEENSÄ	28 799	100	45	16	26	11	1

Seuraavassa tarkastellaan taiteenaloja niiden saaman tuen mukaisessa suuruusjärjestyksessä:

K u v a t a i t e i d e n saama tuki oli 15 111 000 mk, josta 7 113 000 mk tuli teollisuusyrityksiltä ja 4 453 000 mk pankeilta.

Kuvataiteiden tukeminen oli kuitenkin yleisintä pankkialalla, jolla 83% yrityksistä oli tukenut kuvataiteita. Teollisuusyrityksistä 48% ja vakuutusyhtiöistä 59% oli tukenut kuvataiteita.

Kuvataiteiden tuesta 75% (11 318 000 mk) oli taidehankintoja. Vastaajista 40% (135 yritystä) oli suorittanut kuvataidehankintoja. Hankintoja suorittaneista suurin osa, 57 kpl, oli pankkeja, teollisuusyrityksiä oli 47 kpl. Markkamääräisesti teollisuusyritykset (5 044 000 mk) käyttivät kuitenkin pankkeja (3 155 000 mk) enemmän kuvataidehankintoihin.

Kuvataidehankintoja oli suorittanut 70% pankeista, 59% vakuutusyhtiöistä, 35% teollisuusyrityksistä ja 23% kauppa-alan yrityksistä. Kuvataidehankintojen arvo keskimäärin yritystä kohden oli pankeilla 55 000 mk, vakuutusyhtiöillä 87 000 mk, teollisuusyrityksillä 107 000 mk ja kauppayrityksillä 113 000 mk.

N ä y t t ä m ö t a i d e sai tukea 2 968 000 mk, mistä puolet (1 476 000 mk) tuli teollisuusyrityksiltä ja vajaa viidennes sekä pankeilta (568 000 mk) että kauppayrityksiltä (513 000 mk).

Näyttämötaidetta tuettiin myös melko laajalti: yli puolet (53%) pankeista, noin kolmannes teollisuusyrityksistä ja vakuutusyhtiöistä sekä viidennes kauppayrityksistä oli antanut tukea näyttämötaiteille.

Näyttämötaidetta tuettiin lähes pelkästään henkilöstölle tai asiakkaille ostettujen teatterikäyntien muodossa: muun tyyppistä tukea oli 80% (2 374 000 mk) koko taiteenalan tuesta. Teollisuusyritykset olivat antaneet siitä 1 405 000 mk ja kauppayritykset 495 000 mk. Pankeista 40%, teollisuus- ja vakuutusyrityksistä vajaat 30% ja kauppayrityksistä vajaat 20% oli antanut näyttämötaiteille "muun tyyppistä" tukea.

Sponsorointitukea näyttämötaiteille antoivat lähinnä pankit (279 000 mk) ja vakuutusyhtiöt (225 000 mk). Pankeista 26% oli sponsoroinut näyttämötaiteita.

S ä v e l t a i t e e n tuen määrä oli kaikkiaan 2 958 000 mk, mistä pankit antoivat yli puolet, 1 605 000 mk. Säveltaidetta tuki yli kaksi kolmannesta pankeista ja vajaa kolmannes teollisuusyrityksistä sekä vakuutusyhtiöistä.

Säveltaiteen tuesta 75% (2 228 000 mk) oli sponsoroimista. Säveltaiteen sponsorioijista 60% oli pankkeja ja 25% teollisuusyrityksiä. Pankkien osuus säveltaiteen sponsoroimisesta oli 57% (1 264 000 mk) ja teollisuusyritysten 17% (371 000 mk). Vakuutusyhtiöiden sponsoroimistuki oli 474 000 mk (21%).

M u u n t a i t e e n t u k i , jota ei voitu sijoittaa Taiteen keskustoimikunnan käyttämän taiteenalanluokituksen (s. 4) luokkiin 1-9, oli 1 751 000 mk. Se koostui lähinnä (91%) teollisuusyritysten antamasta tuesta.

Säätiöt saivat muulle taiteelle annetusta tuesta 779 000 mk (44%), taidehankintoihin käytettiin (museoiden ylläpitoa) 557 000 mk (32%) ja sponsoroimisiin 412 000 mk (24%).

T a i d e t e o l l i s u u d e n tuen kokonaismäärä oli 1 733 000 mk, mistä 43% (752 000 mk) tuli teollisuusyrityksiltä, 26% (450 000 mk) kauppayrityksiltä ja pankeilta ja vakuutusyhtiöiltä kummilakin 14%. Taideteollisuutta tukivat useimmin teollisuusyritykset ja pankit, tosin molemmista vain noin viidennes.

Taideteollisuuden tuesta 43% (741 000 mk) oli taidehankintoja ja 37% (634 000 mk) muun tyyppistä tukea (lähinnä taidelahjojen ostoa).

K i r j a l l i s u u t t a tuettiin 1 727 000 mk:lla. Yli puolet tuesta (1 094 000 mk) tuli teollisuusyrityksiltä ja 17% (288 000 mk) vakuutusyhtiöiltä.

Noin neljännes vakuutuslalla ja viidennes teollisuus- ja pankkialalla toimivista yrityksistä oli antanut tukea kirjallisuudelle.

Tukimuodoittain kirjallisuuden tuki jakautui melko tasaisesti joka luokkaan: 35% (606 000 mk) muun tyyppistä tukea (kirjalahjoja tai hankintoja henkilökunnan kirjastoihin), 26% (451 000 mk) kirjallisuutta tukeville säätiöille, 21% (359 000 mk) taidehankintoihin ja 18% (311 000 mk) sponsoroimisiin.

Rakennustaiteelle annettiin tukea 948 000 mk. Summa koostuu melkein pelkästään yksittäisestä kaupan yrityksen rakennushankkeesta.

Elokuvataide sai tukea yhteensä 786 000 mk. Kyselyyn vastanneista yrityksistä 4% oli tukenut elokuvataidetta. Tuki jakautui sponsorointiin (61%) ja taidehankintoihin (38%). Tuesta 70% tuli vakuutusyhtiöiltä.

Valokuvataide sai 547 000 mk tukea. Tukea antoi 4% vastanneista yrityksistä. Tuki oli enimmäkseen sponsorointia (83%), mutta myös taidehankintoja (16%). Tuesta 48% tuli pankeilta ja 41% teollisuusyrityksiltä.

Tanssitaide sai tukea markkamääräisesti vähiten, 271 000 mk. Tukijoita oli 7% vastanneista. Yli puolet tukijoista oli pankkeja, joiden ohella tukea antoivat teollisuusyritykset. Muodoltaan tuki oli enimmäkseen sponsorointia.

Tukimuotojen tarkastelua

Tutkimuksessa ilmoitetusta tuesta puolet (14 543 000 mk) oli taidehankintoja ja neljännes (7 517 000 mk) sponsorointia. Muun tyyppistä tukea oli 5 329 000 mk. Säätiöt saivat 141 000 mk.

Taidehankintoja suoritettiin eniten luonnollisesti kuvataiteen alueella: 78% (11 318 000 mk) taidehankintoihin käytetystä yhteissummasta. Rakennustaiteen osuus taidehankinnoista oli 6% (yksittäinen suuri rakennushanke) ja taideteollisuuden 5%. Taidehankintoja oli niiden luonteesta johtuen vain tietyillä taiteenaloilla.

Kunkin toimialan taiteelle antamasta tuesta meni lähes tai yli puolet taidehankintoihin; eniten kauppayrityksillä (65%), vähiten teollisuusyrityksillä (46%). Markkamääräisesti teollisuuden taidehankinnat olivat mittavimmat: 5 970 000 mk, kun kauppayritykset olivat suorittaneet hankintoja 3 102 000 mk:lla ja pankit 3 644 000 mk:lla.

Kuvataiteen taidehankintoja oli suorittanut 40% yrityksistä ja taideteollisuuden hankintoja oli suorittanut 6% yrityksistä.

Eniten yritykset s p o n s o r o i v a t kuvataiteita (2 417 000 mk) ja säveltaiteita (2 228 000 mk), jotka saivat 32% ja vastaavasti 30% koko sponsoroinnin määrästä.

Noin kolmannes pankkien sekä vakuutusyhtiöiden ja vajaa neljäsnes teollisuusyritysten tuesta on sponsorointia.

Kuvataiteita oli sponsoroinut 14% ja säveltaiteita 26% (86 kpl, joista 52 pankkeja) vastanneista yrityksistä.

M u u n t y y p p i s t ä tukea sai eniten näyttämötaide, jonka saama 2 374 000 mk oli 45% koko muun tyyppisestä tuesta. Toiseksi eniten tällaista tukea sai kuvataide: 1 319 000 mk (15%). Myös taideteollisuus (634 000 mk) ja kirjallisuus (606 000 mk) ovat taiteenaloja, joilta hankitaan henkilö- ja asiakaskunnalle kulttuuripalveluita ja lahjoja.

Teollisuusyritykset käyttivät muun tyyppiseen tukeen 22% (2 847 000 mk), kauppayritykset 19% (914 000 mk), pankit 14% (1 103 000 mk), muut yritykset 38% (139 000 mk) ja vakuutusyhtiöt 11% (326 000 mk) antamastaan tuesta.

Muun tyyppistä tukea näyttämötaiteelle oli antanut 28% yrityksistä, kuvataiteille 16% yrityksistä, taideteollisuudelle 12% yrityksistä ja kirjallisuudelle 11% yrityksistä. Säveltaiteelle tällaista tukea oli antanut 17% yrityksistä, mutta tuen määrä jäi edellä mainittujen taiteenalojen tukia pienemmäksi (358 000 mk).

S ä ä t i ö i l l e annettiin tukea kaikkiaan 1 410 000 mk. Yli puolet siitä (779 000 mk) meni useita taiteenaloja tukeville säätiöille ja kolmannes (451 000 mk) kirjallisuutta tukeville säätiöille.

Teollisuusyritykset olivat antaneet 83% (1 174 000 mk) säätiöille osoitetusta tuesta.

Taiteenalalle "Muu" merkitty säätiöiden tuki voi sisältää jonkin verran myös tieteen tukea, mikäli se on annettu sekä taiteita että tieteitä tukeville säätiöille. Säätiöiden kautta annetun tuen tarkemman selvittämiseen ei tämän tutkimuksen puitteissa ole ryhdytty.

Taulukoissa 3 ja 4 on esitetty tuen jakautuminen tukimuodoittain sekä taiteenalan että toimialan mukaan.

TAULUKKO 3. Eri taiteenalojen saaman tuen määrä ja jakauma tukimuodoittain

Taiteenala	A. Taidehankinnat	B. Sponsorointi	C. Muun tyypp. tuki	D. Säätiöt	TUKIMUODOT YHTEENSÄ	Tukea antan. lkm.
1 000 mk						
Kuvataiteet	11 318	2 417	1 319	57	15 111	174
Taideteollisuus	741	353	634	5	1 733	61
Säveltaide	254	2 228	358	118	2 958	115
Näyttämötaide	-	593	2 374	-	2 968	108
Tanssitaide	-	259	12	-	271	25
Rakennustaide	927	11	10	-	948	4
Kirjallisuus	359	311	606	451	1 727	59
Elokuvataide	303	479	5	-	786	12
Valokuvataide	85	454	7	-	547	15
Muu taide	557	412	3	779	1 751	27
YHTEENSÄ	14 543	7 517	5 329	1 410	28 799	209
%						
Kuvataiteet	75	16	9	0	100	
Taideteollisuus	43	20	37	0	100	
Säveltaide	9	75	12	4	100	
Näyttämötaide	-	20	80	-	100	
Tanssitaide	-	96	4	-	100	
Rakennustaide	98	2	0	-	100	
Kirjallisuus	21	18	35	26	100	
Elokuvataide	38	61	1	-	100	
Valokuvataide	16	83	1	-	100	
Muu taide	32	24	0	44	100	
YHTEENSÄ	50	26	19	5	100	

TAULUKKO 4. Eri toimialojen antaman tuen määrä ja jakauma tukimuodoittain

Toimiala	A. Taide- hankin- nat	B. Sponso- rointi	C. Muun tyypp. tuki	D. Säätiot	TUKIMUO- DOT YHTEENSÄ	Tukea antan. lkm.
1 000 mk						
Teollisuus	5 970	3 005	2 847	1 174	12 996	84
Kauppa	3 102	710	914	25	4 751	34
Pankit	3 644	2 749	1 103	126	7 622	72
Vakuutusyhtiöt	1 607	1 043	326	85	3 061	11
Muut yritykset	220	10	139	-	369	8
YHTEENSÄ	14 543	7 517	5 329	1 410	28 799	209
%						
Teollisuus	46	23	22	9	100	
Kauppa	65	15	19	1	100	
Pankit	48	36	14	2	100	
Vakuutusyhtiöt	52	34	11	3	100	
Muut yritykset	60	3	38	-	100	
YHTEENSÄ	50	26	19	5	100	

Tuen alueellista tarkastelua

Kaikista vastanneista yrityksistä puolet oli sellaisia, joiden päätoimipaikka sijaitsi Uudenmaan läänissä. Toimialoittain alueellinen jakauma ei ollut yhtä tasainen; vastanneista kauppa-alan yrityksistä 78% ja pankeista vain 23% oli sellaisia, joiden päätoimipaikka sijaitsi Uudenmaan läänissä.

Taiteen tukeminen oli muualla maassa jonkin verran yleisempää kuin Uudenmaan läänissä. Uudenmaan läänissä sijaitsevista yrityksistä 56% ja muualla sijaitsevista yrityksistä 68% oli antanut kysytynlaista tukea taiteille. Vain teollisuusyritykset tukivat Uudenmaan läänissä taiteita yleisemmin (68%) kuin muualla maassa (58%). Pankit tukivat taiteita yhtä aktiivisesti (89%) Uudellamaalla ja muualla.

Tuen määrässä Uudenmaan lääni voittaa kuitenkin selvästi muun maan. Uudenmaan läänissä sijaitsevat yritykset antoivat 76% (21 953 000 mk) kaikesta taiteen tuesta.

TAULUKKO 5. Yritysten ja tuen alueellinen jakauma

Toimiala	Vastanneet yritykset yhteensä	Yritykset, joiden päätoimipaikka on Uudenmaan läänissä	Osuus vastan-neista yrityk-sistä	Koko maan tuki yhteensä	Uudenmaan läänistä annettu tuki	Osuus koko maan tuesta
	kpl	kpl	%	1 000 mk	1 000 mk	%
Teollisuus	134	62	46	12 996	9 488	73
Kauppa	77	60	78	4 751	4 501	95
Pankit	81	19	23	7 622	5 206	68
Vakuutusyhtiöt	17	10	59	3 061	2 417	79
Muut yritykset	28	18	64	369	340	92
YHTEENSÄ	337	169	50	28 799	21 952	76

TAULUKKO 6. Tuen yleisyys Uudenmaan läänissä ja muualla

Toimiala	Vastanneet yritykset yhteensä	Niistä: tukea antaneita	Yritykset, joiden päätoimip. Uudenmaan läänissä	Niistä: tukea antaneita	Yritykset, joiden päätoimip. muussa	Niistä: tukea antaneita
	lkm	%	lkm	%	lkm	%
Teollisuus	134	63	62	68	72	58
Kauppa	77	44	60	43	17	47
Pankit	81	89	19	89	62	89
Vakuutusyhtiöt	17	65	10	50	7	86
Muut yritykset	28	29	18	28	10	30
YHTEENSÄ	337	62	169	56	168	68

Päätoimipaikka- ja sivutoimipaikka-sarakkeiden tiedoista ei ole tehty yhteenvetoja. Kyseiset sarakkeet oli täytetty useimmissa lomakkeissa ja niitä käytettiin apuna tuen lääninä määriteltäessä, mikäli tuki oli tullut päätoimipaikasta. Yleisenä käytäntönä näyttää olevan, että useampitoimipaikkaisissakin yrityksissä taiteen tuki - ja varsinkin suuremmat summat - kulkee aina päätoimipaikan kautta.

6.
LISÄOTOS

Vuoden 1986 puolella kysely lähetettiin vielä 50 mainostoimistolle sekä 31 hotelli- ja ravintola-alan yritykselle, koska haluttiin varmistua, ettei tarkastelun ulkopuolelle jää mitään taiteen tuen kannalta merkittävää tahoja. Alunperin kyseiset alat oli jätetty otoksesta pois, koska pelättiin jouduttavan vaikeuksiin rajattaessa yritysten normaalia toimintaa ja taiteen tukemista.

Vastaukset saatiin 20 mainostoimistolta ja 17 majoitus- ja ravitsemusalan yritykseltä. Vastanneista mainostoimistoista 30% ja majoitus- ja ravitsemusliikkeistä 18% oli antanut tukea taiteille. Lisäotoksella saaduissa tuloksissa oli tuen kokonaismäärä 245 000 mk, josta mainostoimistot antoivat 145 000 mk ja majoitus- ja ravitsemusliikkeet 100 000 mk. Valtaosa annetusta tuesta kohdistui taidehankintoihin 225 000 mk. Kuvataiteet saivat suurimman osan annetusta tuesta, 208 000 mk. Asetelmassa 5 esitetään tuen määrä ja jakauma taiteenaloittain.

Asetelma 5. Mainostoimistojen sekä majoitus- ja ravitsemusliikkeiden tuki taiteille, 1984

Taiteenala	Mainostoimistot		Majoitus- ja ravitsemusliikkeet	
	1 000 mk	%	1 000 mk	%
Kuvataiteet	128	89	80	80
Taideteollisuus	-	-	-	-
Säveltaide	4	3	20	20
Näyttämötaide	7	4	-	-
Tanssitaide	-	-	-	-
Rakennustaide	-	-	-	-
Kirjallisuus	-	-	-	-
Elokuvataide	-	-	-	-
Valokuvataide	-	-	-	-
Muu taide	6	4	-	-
YHTEENSÄ	145	100	100	100
josta:				
A. Taidehankinnat	125	86	100	100
B. Sponsorointi	11	8	-	-
C. Muun tyypp. tuki	9	6	-	-
D. Säätiöt	-	-	-	-

TAULUKKO- JA KUVIOLUETTELO:

	sivu
Kuvio 1. Tuen yleisyys eri toimialoilla taiteenaloittain	13
Taulukko 1. Eri toimialojen antaman tuen määrä ja jakauma taiteen- aloittain	15
Kuvio 2. Elinkeinoelämän tuki taiteille taiteenaloittain	16
Kuvio 3. Elinkeinoelämän tuki taiteille tukimuodoittain	16
Kuvio 4. Teollisuusyritysten tuki taiteenaloittain	18
Kuvio 5. Kauppayritysten tuki taiteenaloittain	19
Kuvio 6. Pankkien tuki taiteenaloittain	20
Kuvio 7. Vakuutusyhtiöiden tuki taiteenaloittain	21
Kuvio 8. Muiden yritysten tuki taiteenaloittain	22
Taulukko 2. Eri taiteenalojen saaman tuen jakauma toimialoittain ...	23
Taulukko 3. Eri taiteenalojen saaman tuen määrä ja jakauma tukimuo- doittain	28
Taulukko 4. Eri toimialojen antaman tuen määrä ja jakauma tukimuo- doittain	29
Taulukko 5. Yritysten ja tuen alueellinen jakauma	30
Taulukko 6. Tuen yleisyys Uudenmaan läänissä ja muualla	30

LOMAKKEEN TÄYTTÖ

Taiteenala

Lomakkeelle on merkitty valmiiksi taiteenalat, joita ovat:

- Kuvataiteet** (maalaukset, kuvanveisto ja grafiikka)
- Taideteollisuus** (muotoilu, sisustusarkkitehtuuri, tekstiilitaide ja taidekäsityö)
- Säveltaide** (sisältää myös oopperan ja operetin)
- Näyttämötaide**
- Tanssitaide**
- Rakennustaide** (sekä vanhojen rakennusten säilyttäminen että uusi arkkitehtuuri)
- Kirjallisuus**
- Elokuvataide** (omat mainoselokuvat eivät kuulu tähän)
- Valokuvataide**
- Muu** (jokin muu taiteiden piiriin luettava kohde, jota ei luontevasti voida sijoittaa mihinkään edellä olevista kohdista; esim. sirkus, kabaree, poikkitaiteelliset produktiot)

Tarkempi kohdentuminen

Eri taiteenalojen kohdalle on merkitty valmiiksi luokittelu: **A. Taidehankinnat**, **B. Sponsorointi** (suora tuki) ja **C. Muun tyyppinen tuki** (usein välillinen), joista kunkin kohdalle on jätetty tyhjää tilaa selvennykselle tuen tarkemmasta kohdentumisesta. Kohtaan voi merkitä esim. tilaisuuksien nimet tai lyhyet kuvaukset tuen tai hankinnan kohteista. Joissakin tapauksissa tuki saattaa olla luonteeltaan sellaista, että sitä ei voi ilmoittaa »markkoina», mutta tällöinkin se pyydetään mainitsemaan lomakkeella.

A. Taidehankinnoiksi luetaan:

taideteosten ostot, tilaustyöt, taidekokoelmien ylläpito, näyttely- ja museotilojen hankkiminen ja ylläpito, taiteen esittämiseen käytettävien välineiden (esim. soittimien) hankkiminen ja ylläpito, jne.

B. Sponsorointi (suora tuki) käsittää:

apurahat, palkinnot, erilaisten kulttuuritapahtumien (kuten näytäntöjen, näyttelyiden, konserttien, festivaalien) tukeminen, vakuutusten hankkiminen, tilojen tarjoaminen näyttelyitä ja esityksiä varten, jne.

C. Muun tyyppinen tuki (usein välillinen) sisältää

esim. kulttuuripalveluiden hankkimisen ja oston henkilö- ja asiakaskunnalle (mm. teatterikäynnit, yritysten omat kirjastot), taidelahjojen oston henkilö- ja asiakaskunnalle sekä lahjoitukset säätiöille. Useita taiteenaloja tukevien säätiöiden taiteenala on »Muu» (s. 10).

Alueellinen jakauma

Tuen alueellisen kohdentumisen mahdollista esittämistä varten on lomakkeelle merkitty läänit. Jos yritys toimii useammassa kuin yhdessä läänissä, pyydetään tiedot, mikäli mahdollista, erittelemään lääneittäin sen mukaan, missä läänissä sijaitsevasta toimipaikasta tuki annetaan.

Jos jonkin yhteissumman osalta ei lääneittäistä jakoa voida tehdä, voi ko. riville läänien kohdalle kirjoittaa maininnan asiasta (esim. »Jakoa ei voida tehdä»). Mikäli taas koko yhteensä-summa kohdistuu yhteen lääneihin, tulee summa merkitä myös ko. läänin sarakkeeseen.

Yleistä

Selvitys koskee vuotta 1984, mutta mikäli sitä koskevat tiedot eivät ole vielä saatavissa, pyydetään vuoden 1983 tietoja.

Lomakkeelle on varattu tila mahdollisuudelle merkitä erikseen tiedot päätoimipaikan ja sivutoimipaikkojen osalta, koska on oletettavaa, että päätoimipaikkojen tiedot saadaan varmemmin ja luotettavammin. Mikäli sivutoimipaikkojen osalta tai alueellisesta jakaumasta ei ole tarkkoja tietoja, voidaan esittää myös arvioita. Jos jokin tieto on arvio, tulee siitä mainita esim. alaviitteessä.

Taiteenaloittaisten yhteissummien laskeminen voidaan jättää Tilastokeskuksessa tehtäväksi. Yksittäisiä tapahtumia ja kohteita koskevien summien merkitseminen ja niiden alueellisen jakauman esittäminen riittää.

T I L A S T O K E S K U S

TUTKIMUKSIA

Tilastokeskus on julkaissut Tutkimuksia v. 1966 alkaen, v. 1983 lähtien ovat ilmestyneet seuraavat:

86. Jarmo Hyrkkö — Ilkka Lehtinen, Nettohintaindeksi 1977=100. Tammikuu 1983. 37 s.
87. Veli-Matti Lehtonen — Timo Puustinen — Pentti Tuominen, Vuoden 1980 kuntien kalleustutkimus. Maaliskuu 1983. 176 s.
87. Veli-Matti Lehtonen — Timo Puustinen — Pentti Tuominen, Dyrortsundersökningen 1980. Mars 1983. 194 s.
88. Markku Tahvanainen — Markku Lindqvist, Talonrakennustoiminnan volyymi-indeksi 1980=100. Huhtikuu 1983. 79 s.
89. Olavi E. Nittamo, Johdonmukaisuus ja ristiriita. Huhtikuu 1983. 54 s.
90. Future Trends of Data Management, Olavi E. Nittamo, Data Management in the 1980s. Olli Janhunen, Integration of Data, Applications and the Mass Media. May 1983. 23 p.
91. Iris Niemi, The 1979 Time Use Study Method. May 1983. 27 p.
92. Heikki Havén — Risto Syvänperä, Aikuiskoulutukseen osallistuminen 1980. Toukokuu 1983. 100 s.
92. Heikki Havén — Risto Syvänperä, Participation in Adult Education in 1980. May 1984. 100 p.
93. Lättilä — Heiskanen, Piilorikollisuus 1980, Haastattelututkimus henkilöön kohdistuneesta ilmitul-
leesta rikollisuudesta ja piilorikollisuudesta. Toukokuu 1983. 99 s.
93. Lättilä — Heiskanen, Hidden Criminality 1980, A Survey on Reported and Unreported Offences Against
the Person. December 1983. 92 p.
94. Aila Repo, Väestön tutkinto- ja koulutus rakenne-ennuste 1981 — 1995. Toukokuu 1983. 154 s.
95. Hilka Vihavainen — Seppo Varjonen, Kansantalouden tilinpito, Investoinnit kansantalouden
tilinpidossa. Toukokuu 1983. 75 s.
96. Tuomo Niskanen, Rikosvahingot 1980, Otantatutkimus poliisin tietoon tulleista omaisuus- ja
väkivaltarikoksista. Kesäkuu 1983. 99 s.
96. Tuomo Niskanen, Crime Damages 1980, A Study of Property Offences and Violent Offences Reported to
the Police. February 1984. 88 p.
97. Risto Kolari, Ammatillinen liikkuvuus Suomessa 1970/1975. Heinäkuu 1983. 127 s.
98. Mauri Nieminen, Suomen ruotsinkielinen väestö vuosina 1980-2020. Heinäkuu 1983. 51 s.
99. Carita Putkonen, Luotettavuustutkimus Väestö- ja asuntolaskenta 1980 osa I, Selvitys mittaus- ja
käsitteilyvirheistä. Marraskuu 1983. 215 s.
99. Carita Putkonen, Confidence Study Population and Housing Census 1980, Measurement and Processing
Errors. December 1984. 93 p.
100. Carita Putkonen, Luotettavuustutkimus Väestö- ja asuntolaskenta 1980 osa II, Peittävyys selvitys.
Elokuu 1984. 73 s.
101. Rudolf Andorka — István Harcsa — Iris Niemi, Use of Time in Hungary and in Finland, Comparison of
results of time budget surveys by the Central Statistical Offices of Finland and Hungary.
November 1983. 62 p.
102. Air Quality Statistics: methods and principles Finland. Hungary. Sweden. December 1983. 103 p.
103. Esa-Jukka Käär — Veli-Jukka Leppänen, Kansantalouden tilinpito, Aluetilinpito 1976 ja 1978: mene-
telmät ja tulosten analyysi. Joulukuu 1983. 106 s.
104. Tilastojen laadun tutkiminen, Tilastokeskuksen laatupäivän esitelmät. Helmikuu 1984. 75 s.
105. Jarmo Hyrkkö — Erkki Hakkarainen, Tuottajahintaindeksit 1980=100. Huhtikuu 1984, 106 s.
106. Tuula Rissanen, Työvoimatiedustelun luotettavuus vuosina 1976 — 1982. Toukokuu 1984. 35 s.
107. Reino Hjerppe — Olavi E. Nittamo — Aino Salomäki, Development of a Household Data Base in Finland.
May 1984. 21 p.
108. Nuorten elinolot. Elokuu 1984. 131 s.

109. Leena Söder, Kansantalouden tilinpito, kotitaloudet kansantalouden tilinpidossa. Elokuu 1984. 105 s.
110. Ritva Marin, Uusintarikollisuus 1977 – 81. Lokakuu 1984, 112 s.
111. Hannele Hermunen, Oppilaiden sosiaalinen tausta 1980. Lokakuu 1984. 89 s.
112. Ilkka Lehtinen – Jarmo Hyrkkö, Kuluttajahintaindeksi 1981=100. Joulukuu 1984. 57 s.
113. Heli Kovalainen – Olavi Lehtoranta, Työnvälityksen ja työvoimatutkimuksen työttömien vertailu 1982. Joulukuu 1984. 113 s.
114. Markku Tahvanainen, Kotitalouksien asuinolot 1981. Joulukuu 1984. 91 s.
115. Aku Alanen, Yritystoiminnan julkinen rahoitus 1982. Helmikuu 1985. 48 s.
116. Naiset ja miehet työelämässä. Maaliskuu 1985. 47 s.
116. Women and men at work. May 1985. 47 p.
117. Iris Niemi, Harrastusmittareiden luotettavuus, haastattelu- ja päiväkirjamenetelmällä saatujen tulosten vertailua. Maaliskuu 1985. 64 s.
118. Mikko Aaltonen, Jätetilastojen kehittäminen. Toukokuu 1985. 94 s.
119. Juha Nurmela – Eero Tanskanen, Käyttäjän rooli energian kulutuksessa. Kesäkuu 1985. 97 s.
120. Timo Nikander, Muuttoliike 1975 – 82. Kesäkuu 1985. 45 s.
121. Veli-Matti Lehtonen, Talonrakennusten perusparannus ja sen mittaus Suomessa. Elokuu 1985. 64 s.
122. Taru Sandström, Kansantalouden tilinpito, Valtio kansantalouden tilinpidossa. Lokakuu 1985. 88 s.
123. Pellervo Marja-aho, Kansantalouden tilinpito, Yksityinen palvelutoiminta kansantalouden tilinpidossa. Tammikuu 1986. 60 s.
124. Palkansaajien ansiotasoindeksi 1980=100. Helmikuu 1986. 68 s.
125. Matti Kortteinen – Anna-Maija Lehto – Pekka Ylöstalo, Tietotekniikka ja suomalainen työ. Huhtikuu 1986. 164 s.
125. Matti Kortteinen – Anna-Maija Lehto – Pekka Ylöstalo, Information Technology and Work in Finland. January 1987. 131 p.
126. Väinö Kannisto, Geographic differentials in infant mortality in Finland in 1871-1983. April 1986. 82 s.
127. Kaj-Erik Isaksson – Simo Vahvelainen, Muovituoteteollisuuden jätteet. Kesäkuu 1986. 93 s.
128. Time Use Studies: Dimensions and Applications. October 1986. 192 p.
129. Ritva Marin, Ammattikuolleisuus 1977 - 80. Joulukuu 1986. 265 s.
130. Maija Sandström, Tukku- ja vähittäiskaupan aikasarjat 1968-85. Tammikuu 1987.
131. Eeva-Sisko Veikkola – Riffita Tolonen, Elinkeinoelämän tuki taiteille 1984. Tammikuu 1987. 34 s.

**TILASTOKESKUKSEN
PALVELUNUMEROT**

Haastattelututkimukset	(90) 1734 556
Indeksipuhelin, kuluttajahinta-	(90) 5800 222
Indeksipuhelin, rakennus-	
kustannus-	(90) 1734 273
Maksullinen tietopalvelu	
(erityisselvitykset)	(90) 1734 532
Tilastokirjaston tietopalvelu	(90) 1734 220
Yleistiedustelut	
(tiedotussihteeri)	(90) 1734 569

JULKAISUJEN MYYNTI

Tilastokeskus
PL 504
00101 Helsinki
(90) 1734 534 ja 1734 535
Teleksi 122656 tikes sf

Hyvin varustetut kirjakaupat kautta maan